

Argumentář pro příjemce Active Citizens Fund

Pro příjemce programu Active Citizens Fund jsme v konsorciu připravili sérii modelových situací, se kterými se ve své komunikaci mohou setkat. Krizovou komunikaci považujeme za důležitý aspekt externí komunikace. Čím lépe budou neziskové organizace připraveny na nejrůznější útoky, tím spíše je dokáží efektivně odrazit. Níže najdete soupis nejrůznějších mýtů, stereotypů a hoaxů týkající se neziskových organizací a modelové odpovědi. Odpovědi můžete volně použít nebo je upravit podle potřeby a použít.

1. Postoje k neziskovým organizacím

Podle průzkumů veřejného mínění důvěra v neziskové organizace kontinuálně klesá. Příčiny spatřujeme především ve vlivu nepravdivých a negativních výroků politiků, šíření fake news a nízkém povědomí veřejnosti o roli a přínosu neziskového sektoru v demokratické společnosti. Nejvyšší míra nedůvěry v neziskový sektor panuje v kohortě lidí nad 60 let a ve skupině lidí se středoškolským a nižším vzděláním. Více nedůvěřují také muži.

Názory veřejnosti se různí dle oblasti působnosti jednotlivých NNO. Např. podpora dětí, seniorů a zvířat je vnímána pozitivně, zatímco aktivity zaměřené na pomoc uprchlíkům, gender, obhajobu lidských práv nebo podporu minorit jsou všeobecně nahlíženy negativně. Slovo „neziskový“ má ve společnosti negativní konotaci a vzbuzuje dojem nepoctivosti.

Stereotypy, mýty, fake news, publicismy a další časté komunikační fauly

- Jste pijavice na státním rozpočtu
- Jste politická neziskovka, máte ideologickou agendu
- Jste financováni Sorosem / Soros vám diktuje, co máte dělat
- Jste zahraniční agenti / sloužíte cizí mocnosti
- Jste netransparentní a nikdo neví, co děláte
- Lidé, co pracují v neziskovkách, jsou studenti humanitních věd, kteří se nikde jinde nemohli upíchnout / které jsou k ničemu.
- Lidé v neziskovkách berou šílené peníze.
- Nejste volení reprezentanti, nemáte právo v ČR prosazovat jakékoli změny.
- Všechny neziskovky jsou stejné

Argumenty a modelové situace

- **Mýtus: Neziskové organizace jsou pijavice na státním rozpočtu**

Možná odpověď: Organizací občanské společnosti je mnoho typů (od zahrádkářských spolků, přes poskytovatele sociálních služeb až například po sportovce) a na veřejném rozpočtu rozhodně neparazitují. O dotace vypsané státem soutěží, stejně jako o granty nadací – tedy kdyby stát či vláda nechtěla, dotace by neposkytovala. Kromě toho na jejich činnost přispívají dobrovolní i individuální dárci. O finančních zdrojích pravidelně a otevřeně informují a každou subvenci musí s přesností na haléře vykázat a obhájit.

Některé služby si u neziskových organizací objednávat stát. Jedná se například o odborné expertizy, výzkumy, sociální služby apod., na které nemá vlastní aparát. Kdyby zmizely neziskové organizace, neměl by se třeba kdo postarat o

vaši babičku, nezabavil by vaše děti a třeba by se ani nehrál fotbal. Největším příjemcem veřejných peněz je totiž Fotbalová asociace České republiky, která inkasuje každý rok stovky milionů korun.

Více o dotacích pro neziskové organizace naleznete zde:

https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/neziskove-organizace-sektor-financovani-skrty-vlada-andrej-babis-vydaje_1808280600_pek

- **Mýtus: Jste politická neziskovka, máte ideologickou agendu**

Možná odpověď: Co je podle Vás prosím politická neziskovka a ideologická agenda? Organizace občanské společnosti, ať už to jsou zapsané spolky nebo jiné právní formy, z podstaty věci sdružují občany stejných zájmů a společné zájmy a názory svých členů hájí a prosazují. Jinými slovy poskytují společnosti určitou službu, budují komunitu (snaží se získávat nové členy) a v rámci advokační činnosti prosazují systémové změny ve svůj prospěch. Je úplně jedno, zda to jsou zahrádkáři, chovatelé, myslivci, fotbalisté, skauti, či třeba Přátelé Miloše Zemana. Společnost je pestrá a díky demokratickému zřízení naší země má každá z jejích podskupin právo být slyšet a usilovat o naplnění svých cílů. Toto právo respektujeme, respektujte ho tedy prosím i Vy. Děkujeme za příspěvek do diskuze a přejeeme příjemný den.

- **Mýtus: Jste financováni Sorošem / Soros vám diktuje, co máte dělat / Jste zahraniční agenti / sloužíte cizí mocnosti**

Možná odpověď: Panu Sorosovi jsou přisuzovány nadpřirozené schopnosti a rétorika politických představitelů některých postkomunistických zemí jej staví do role původce téměř všech jejich problémů. Přesvědčivé důkazy o tom však nepřekládá žádný z nich. Pokud to myslíte tak, že jsme financováni Nadací OSF, rádi Vám o ní něco napíšeme blíže.

Česká Nadace OSF sice byla do roku 2012 součástí sítě Open Society Foundations, ale v roce 2012 tuto nadnárodní síť opustila a již osm let působí samostatně. Finanční prostředky na svou činnost získává od nadačních fondů, firemních dárců i jednotlivců. Nadace dále sleduje své původní cíle: zůstává advokátem demokratických hodnot, hybatelem pozitivních změn a propagátorem otevřené společnosti. Jejím posláním je podpořit živou občanskou společnost a jejím prostřednictvím rozvíjet stát, kde mají všichni rovné šance a zapojují se do dění ve svém okolí.

- **Situace: Kdo ví, co neziskovky dělají? Jste netransparentní**

Možná odpověď: Kdo ví, co neziskovky dělají? Ten, kdo se o to zajímá a přečte si to třeba ve výročních zprávách, například zde <https://or.justice.cz/ias/ui/vypis-sl-firma?subjektId=111081>. Naše aktivity a hospodaření jsou otevřené a transparentní. A pokud v uvedených zdrojích nenajdete odpověď, která by Vás uspokojila, ozvěte se nám prosím, rádi Vám odpovíme a cokoliv objasníme. Děkujeme!

- **Situace: Témata, které podporujete nikoho nezajímají**

Možná odpověď: Naše zkušenost je opačná. Možná, že Vy ve svém okolí nemáte nikoho, kdo se o témata, jež podporujeme, zajímá. My však komunikujeme s veřejností velmi otevřeně a díky tomu víme, že to, co trápí nás, trápí i spoustu ostatních lidí a podpory si mnoho lidí cení. Cítíte se ve vašem okolí názorově osamocen? Rádi Vás propojíme s lidmi podobného smýšlení.

- **Mýtus: Lidé, co pracují v neziskovkách, jsou studenti humanitních věd, kteří se nikde jinde nemohli upíchnout / které jsou k ničemu.**

Možná odpověď: Lidé, kteří pracují v neziskovém sektoru, jsou různě vzdělaní - stejně jako jsou různého zaměření samotné organizace občanské společnosti. Člověk s humanitním vzděláním by se jen těžko uplatnil v neziskové organizaci, která například poskytuje sociální a/nebo zdravotnické služby – tam musí pracovat lidé s kvalifikací nařízenou příslušným zákonem. Rovněž ve Fotbalové asociaci České republiky asi nebude pracovat moc absolventů humanitních věd, stejně tak v Transparency International je to téměř samý právník a myslivecké spolky také budou mít humanistů poskrovnu, natož aby je zaměstnávali. Co tím chceme říci? Tvrzení, že neziskový sektor zaměstnává nepotřebné studenty humanitních věd je vyprázdněný a ničím nepodložený mýtus. A bohužel nesdílíme ani názor, že humanitní vědy jsou k ničemu – patří mezi ně například překladatelství a tlumočnictví, architektonická tvorba, design, historie a další užitečné obory. Jaké to jsou se dočtete ve Směrnice č. 27/2006-R Ministerstva školství České republiky z 21. prosince 2006 o soustavě oborů vědy a techniky a číselníku oborů vědy a techniky. Hezký den!

- **Mýtus: Lidé v neziskovkách berou šílené peníze.**

Možná odpověď: Ano, v některých neziskovkách skutečně lidé berou „šílené“ peníze. Mzdy v neziskovém sektoru jsou dlouhodobě sledovány a z dostupných údajů vyplývá, že průměrný nabízený plat v neziskovém prostředí činil (podle pracovního portálu Jobs.cz) v červenci 2020 něco málo přes 27 tisíc korun, což je o 7 tisíc méně než průměrná hrubá mzda v České republice a téměř o 14 tisíc méně než průměrná mzda v Praze. Na druhou stranu například odměny fotbalových hráčů z FAČR jsou poměrně vysoké a také se pohybujeme v neziskovém sektoru. Více o tématu naleznete například zde

<https://www.seznamzpravy.cz/clanek/kolik-berou-cesti-fotbaliste-za-kvalifacni-zapasy-sef-svazu-prozradil-seznamu-v-ysi-odmen-74024> nebo zde <https://www.jobs.cz/neziskovky/>.

- **Situace: Nejste volení reprezentanti, nemáte právo v ČR prosazovat jakékoli změny.**

Možná odpověď: Změnu může prosazovat každý – i Vy! Demokracie je uspořádání, v němž mají hlavní slovo lidé a rozhodování je založeno na rozhodování většiny. Svobodně si volíme své zástupce, kteří činí rozhodnutí za nás. Když se nám jejich rozhodování líbí, zvolíme je znovu. Když ne, dáme jim to patřičně najevo. Mimo jiné máme ústavně zaručené právo svobodně vyjadřovat své názory (Vy také!), kandidovat ve volbách (Vy také!) a tedy i usilovat o jakékoliv změny (i Vy, jak už jsme zmiňovali.).

Demokracie je systém, který je neustále obnovován a utvářen všemi lidmi – občany. Tím se liší od totalitních systémů a nám zajišťuje nejlepší možné vedení v proměnlivých dobách. Aby demokracie fungovala, potřebuje však vzdělané a kriticky přemýšlející aktivní občany – demokraty, kteří se nebojí formulovat a prezentovat své, nejen politické názory. Jen aktivní občanská společnost, která ctí demokratické principy a pluralitu názorů, může dělat skutečně informovaná (volební) rozhodnutí. Víte, že Poslanecká sněmovna přijala při příležitosti 25. výročí obnovení svobodného, samostatného a demokratického právního státu na území České republiky usnesení, jímž vyzývá k aktivnímu občanství a definuje principy občanského vzdělávání jako nevyhnutelné podmínky a nejdůležitějšího předpokladu existence svobodného demokratického právního státu? Přesvědčte se tady <http://odpovedneobcanstvi.cz/principy-obcanskeho-vzdelavani/>, buďte aktivní a prosazujte změny, které považujete za smysluplné! Přejeme Vám příjemný den!

- **Mýtus: Všechny neziskovky jsou stejné.**

Možná odpověď: Neziskovek je celá řada, pokusíme se o krátký exkurz do jejich světa. Neziskové organizace jsou takové právnické osoby, které se zakládají pro uspokojení konkrétních potřeb veřejnosti a nejrůznějších komunit. Veškerý svůj zisk investují zpět do svého rozvoje a plnění jejich poslání, čímž se liší od obchodních korporací, jejichž zisk si přerozdělují vlastníci, správci nebo zakladatelé. Mezi neziskové organizace patří například zapsané spolky (dříve občanská sdružení) a ústavy, nadace, nadační fondy, církve a další. Oborově se jedná o širokou paletu zájmů – od profesních organizací (např. Česká komora architektů), přes poskytovatele sociálních služeb (např. Asociace vozíčkářů a zdravotně i mentálně postižených ČR, z. s.), záchrané stanice pro zvířata (Brno - Ptačí centrum o.p.s.) až po obhájce lidských práv (např. Liga lidských práv), sportovce (např. Fotbalová asociace České republiky) či chovatele drobného zvířectva (např. Český svaz chovatelů z. s.). Může se jednat o organizace profesionální, které mají zaměstnance, poskytují služby za úplatu apod., ale také o zcela amatérská volnočasová uskupení podobně orientovaných lidí. Jak vidíte, všechny neziskovky nejsou stejné. Pokud byste však měl na mysli jiné konotace a chtěl se na cokoli zeptat, nebojte se nám napsat. Bude nám potěšením Vám odpovědět.

2. Active Citizens Fund a Norské fondy

V průběhu předchozího období Fondů EHP a Norska jsme se my i naši grantisté setkali s opakujícími se výtkami, které jsou zaměřeny na financování projektů. Připravili jsme proto odpovědi na nejčastější komunikační fauly a napadení týkající se donorských států - Norska, Islandu a Lichtenštejska.

Stereotypy, mýty, fake news, publicismy a další časté komunikační fauly

- Norské fondy kradou děti, proč si od nich berete peníze?
- Jak mohou Norové podporovat ekologii a boj proti klimatické změně, když mají sami peníze z těžby ropy?
- Proč by nám Norové měli diktovat, co máme dělat? / Norové v České republice prosazují svou ideologii.
- Norské fondy podporují témata, které se mě netýkají. / Norské fondy podporují marginální témata
- Kam všechny ty peníze z Norských fondů jdou? Co se za ně opravdu udělalo?
- Berete peníze z Norských fondů, proč by vás měl podporovat ještě stát?

Argumenty a modelové situace

- **Mýtus: Norské fondy kradou děti, proč si od nich berete peníze?**

Možná odpověď: Z čeho prosím usuzujete, že Norské fondy kradou děti? Máte nějaký relevantní zdroj, jímž můžete své tvrzení podložit? Pokud nemáte, nešifte prosím tuto neověřenou zprávu.

Prostřednictvím Fondů EHP a Norska (tzv. Norských fondů) přispívají státy Island, Lichtenštejsko a Norsko ke snižování ekonomických a sociálních rozdílů v Evropském hospodářském prostoru (EHP) a k posilování spolupráce s patnácti evropskými státy. Příjemci finanční podpory jsou země střední, východní a jižní Evropy. Česká republika je příjemcem těchto fondů od roku 2004, kdy vstoupila do Evropské unie a tím také do Evropského hospodářského prostoru, který je dohodou mezi EU a zeměmi Evropského sdružení volného obchodu (ESVO).

Od roku 2004 podpořily Fondy EHP a Norska v České republice přes 1 000 zajímavých projektů za více než 6 mld. Kč. Aktuálně je Česká republika pátým největším příjemcem, a to po Polsku, Rumunsku, Maďarsku a Bulharsku. Od roku 2004 podpořily Norské fondy několik desítek projektů zaměřených na podporu dětí a mládeže. Podporují například také oblast infrastruktury a vědy. Podívat se můžete třeba zde

<https://www.eeagrants.cz/cs/ukoncena-obdobi>.

- **Situace: Jak mohou Norové podporovat ekologii a boj proti klimatické změně, když mají sami peníze z těžby ropy?**

Možná odpověď: Ropa je bohužel stále surovina, bez které se ještě pár let neobejdeme, ačkoli věda a výzkum intenzivně hledá její alternativy jako paliva. Norsko je největší producent ropy a zemního plynu v západní Evropě. Přebytky z produkce ropy a plynu investuje fond do akcií, dluhopisů a nemovitostí v zahraničí, čímž generuje další finanční prostředky. Z našeho pohledu se chovají Norové odpovědně. Je správné, že část peněz takto získaných investují do hledání šetrnějšího a udržitelnějšího způsobu života a boji proti klimatické změně; nebo myslíte, že by bylo lepší, kdyby to nedělali?

Kromě toho jsou Norové k finanční pomoci zavázáni smluvně. Země Evropského sdružení volného obchodu (ESVO), konkrétně Lichtenštejnsko, Island a zejména pak Norsko, mají prostřednictvím Dohody o Evropském hospodářském prostoru (EHP) a dalších smluv tzv. přidružený vztah k Evropské unii (EU). Přestože tyto země nejsou členskými státy EU, mají přístup na jednotný evropský trh a v podstatě se na ně aplikují čtyři základní svobody EU (volný pohyb zboží, osob, služeb a kapitálu). Zároveň si však tyto země vyhrazují právo chránit své zájmy, tzn. přijmout pouze vymezené části legislativy EU do svých právních řádů. Za tento specifický vztah k EU a na základě smluvních dohod s EU přispívají tyto země dlouhodobě do Finančního mechanismu EHP (tzv. Fondy EHP) a odděleného Finančního mechanismu Norska (tzv. Norské fondy), které nyní využívá celkem 15 členských států EU ze střední, východní a jižní Evropy.

Dobrá je též zpráva, kterou na konci roku 2019 přinesly některé deníky; Norsko mění strategii a závislosti na ropě se chce zbavit. Více se dočtete třeba zde <https://www.novinky.cz/ekonomika/clanek/norsky-ropny-fond-ma-za-sebou-druhy-nejlepsi-rok-v-historii-40314871> nebo na <https://www.investicniweb.cz/news-norsky-statni-fond-meni-strategii-chce-omezit-zavislost-na-ropce/>, ale také přímo na stránkách Norských fondů <https://eeagrants.org/>.

- **Situace: Proč by nám Norové měli diktovat, co máme dělat? / Norové v České republice prosazují svou ideologii.**

Možná odpověď: Norové nám zcela jistě nediktují, co máme dělat. Hlavním koordinátorem Fondů EHP a Norska v České republice je Ministerstvo financí, které spravuje většinu programů, a to ve spolupráci s příslušnými resorty a institucemi. <https://www.eeagrants.cz/> Myslíte, že by vládě a Ministerstvu financí mohli Norové cokoli diktovat? Kdepak! Naše vláda rozhoduje, jaké programy vypíše a kam nakonec peníze půjdou. Ostatně i hodnotící komise je tvořena českými občany.

Spolupráce funguje následovně: „Nejprve EU s těmito třemi státy poskytujícími podporu uzavřou Memorandum o porozumění (MoU), v němž se dohodnou na celkové výši finanční podpory a přidělení finančních prostředků jednotlivým přijímajícím státům (dále také příjemci). Finanční prostředky se jednotlivým zemím přidělují podle počtu obyvatel a výše HDP na obyvatele, takže největším příjemcem je Polsko a dále Rumunsko. Nejnižší příspěvek získá Malta.

Poté Island, Lichtenštejnsko a Norsko jedná s jednotlivými přijímajícími státy a společně rozhodnou, jaké programy otevřou, stanoví jejich cíle a výši alokace pro jednotlivé programy. Vybrané programy vychází z potřeb daného přijímacího státu a jeho priorit a na rozsahu spolupráce se státy, jež podporu poskytují. Během jednání se státy obrací na Evropskou komisi a konzultují s ní daný záměr tak, aby se předcházelo duplicitě a aby bylo zajištěno, že finanční prostředky budou vynaloženy účelně tam, kde lze dosáhnout největšího efektu. Programy v rámci Fondů EHP

a Norska musí být v souladu s pravidly a normami EU týkajícími se lidských práv, řádnou správou věcí veřejných, udržitelného rozvoje a rovnosti žen a mužů.

Finanční prostředky poskytované Evropskou unií a z Fondů EHP a Norska se navzájem doplňují, obvykle je na vnitrostátní úrovni spravuje ten samý řídicí orgán. Fondy EHP a Norska často financují projekty v oblastech, které obvykle EU ani veřejná správa daného státu nefinancuje.

Každé Národní kontaktní místo odpovídá za celkovou koordinaci programů ve svém přijímajícím státu. Zprostředkovatelé (ZP) vytváří programy a řídí je, často ve spolupráci s partnerem ze států poskytujících podporu, a udělují finanční prostředky na projekty. Projekty jsou většinou vybírány na základě otevřených výzev k předkládání návrhů vydaných zprostředkovali programů.[4]

Toliko citace z wikipedie. Zde naleznete více https://cs.wikipedia.org/wiki/Fondy_EHP_a_Norska.

- **Situace: Norské fondy podporují témata, které se mě netýkají. / Norské fondy podporují marginální témata**

Možná odpověď: Témata, která Norské fondy podporují, určuje především vláda naší země a samozřejmě jsou rámována hodnotami a principy Evropské unie, jíž je Česká republika součástí. Možná se některá témata netýkají přímo Vás osobně, ale to ještě neznamená, že by neměla být podporována. Některá z témat se mohou týkat například Vašich blízkých – na ně nemyslíte? Všechna témata jsou vybírána tak, aby přinášela užitek celé společnosti a těžili z nich všichni, tedy nepřímo i Vy. Máme za to, že se o nich rozhodně nedá tvrdit, že jsou marginální. Nebo myslíte, že se Vás životní prostředí (jedno z témat podpory EU) netýká? Že není dobré podporovat vědu a výzkum a hledat například nové cesty, jak snižovat produkci CO₂? Nebo že je zbytečné opravovat české kulturní památky a podporovat vzdělávání? Právě projekty z těchto oblastí Fondy EHP a Norska podporují a přinášejí pozitivita nám všem. Na příklady dobré praxe se můžete podívat například sem <https://www.eeagrants.cz/cs/priklady-dobre-praxe>.

- **Situace: Kam všechny ty peníze z Norských fondů jdou? Co se za ně opravdu udělalo?**

Možná odpověď: Kam přesně finance putovaly se můžete podívat zde <https://www.eeagrants.cz/cs/ukoncena-obdobi/ehp-a-norske-fondy-2004-2009> a zde <https://www.eeagrants.cz/cs/ukoncena-obdobi/ehp-a-norske-fondy-2009-2014/aplikace-projektu>. Z peněz fondů byly podpořeny velmi zajímavé projekty – nás v poslední době zaujal třeba projekt „Příprava geneticky stabilních buněk rohovky a spojivky pro transplantace v humánní medicíně“ 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy, zaměřený na výzkum přípravy štěpů (transplantátů) pro aplikaci v očním lékařství, konkrétně pak na transplantaci rohovky a přípravu geneticky stabilních buněk. Ale za pozornost stojí i mnohé další. Podívat se na ně můžete třeba sem <https://www.eeagrants.cz/cs/priklady-dobre-praxe>.

Od roku 2004 (kdy ČR vstoupila do Evropské unie a začala čerpat finanční pomoc z těchto fondů) podpořily Fondy EHP a Norska v České republice přes 1 000 zajímavých projektů za více než 6 mld. Kč. Finanční prostředky se jednotlivým zemím přidělují podle počtu obyvatel a výše HDP na obyvatele. Po Polsku, Rumunsku, Maďarsku a Bulharsku jsme pátým největším příjemcem této finanční pomoci.

Nyní běží již třetí programovací období 2014 – 2021, během kterého Česká republika obdrží 184,5 milionů EUR (cca 5 miliard Kč). Podporu získávají projekty zaměřené především na vědu a výzkum, ochranu životního prostředí, kulturní dědictví a spolupráci v kultuře, veřejné zdraví, vzdělávání a spolupráci v justici a další – podívat se můžete zde <https://www.eeagrants.cz/cs/zakladni-informace/zakladni-dokumenty/programove-dohody>. Hlavním koordinátorem Fondů EHP a Norska v České republice je Ministerstvo financí, které spravuje většinu programů.

- **Situace: Berete peníze z Norských fondů, proč by vás měl podporovat ještě stát?**

Možná odpověď: Peníze z tzv. Norských fondů kryjí pouze určité procento celkových výloh na projekt a žadatel má povinnost zajistit finanční spoluúčasť. Jak tyto finanční prostředky zajistí je jen na něm; někdy využije vlastní zdroje či dárcovské příspěvky a někdy žádá o mimořádné dofinancování obec, kraj či stát. Pokud je realizace projektu v zájmu obce, kraje či státu, proč by žadateli nepřispěl? O případné podpoře rozhodují na základě demokratických principů volení zástupci občanů, proto nevidíme problém v tom, že se na některé projekty přispívá z veřejných rozpočtů. Všechno, co by Vás mohlo zajímat nejen o financování projektů z Fondů EHP a Norských fondů najdete například zde <https://www.eeagrants.cz/cs/otazky-a-odpovedi>. A pokud ne, napište nám, rádi zodpovíme. Pěkný den!

3. Argumentář k jednotlivým tématům programu Active Citizens Fund

Každá z vašich organizací se zabývá nějakou z tematických oblastí, na které Active Citizens Fund cílí. Níže najdete doporučení pro komunikaci týkající je jednotlivých oblastí. Doporučení vycházejí z obecné evaluace tématu a neměla by narušovat nebo zasahovat do vaší komunikační strategie.

- **Demokracie, aktivní občanství, transparentní správa věcí veřejných**

Shrnutí situace: Vztah k účasti na veřejném dění, k politice, demokracii apod. je determinován především vzděláním, věkem a životní úrovní. Přestože stále většina společnosti je s demokratickým zřízením relativně spokojena, nezanedbatelně početná je i skupina, která tíhne k nedemokratickým formám vlády. Zklamání a opuštěnost – tak by se dal popsat pocit lidí, kteří dospěli v předrevolučním období a jejich životní úroveň je subjektivně špatná. Spokojenost s politickou situací vyjádřilo v prosinci 2019 pouze 21 % dotazovaných, nespokojených byl více než dvojnásobek. Důvěru vládě deklarovalo 43,8 % respondentů, důvěru poslanecké sněmovně 35,5 %, důvěra tisku nepřesáhla 35,2 %, televize pak 38,8 %. Průzkumy nepátrají po příčinách, ale je jisté, že většina společnosti je ve výše uvedených oblastech nespokojená a nedůvěřuje.

Obecné doporučení: Klíčové sdělení: Neboj se mluvit, neboj se zeptat, zajímej se a staň se spoluvůrcem svého života. Demokracie je zodpovědnost, politici se k nám chovají jen tak, jak je necháme.

Témata spojená s demokracií, aktivním občanstvím a transparentní správou doporučujeme komunikovat jednoduše, vyhýbat se použití cizích slov, akcentovat osobní přínos pro každého jedince. Dobré je vyjadřovat pochopení pro negativní názory a rezignaci veřejnosti na veřejné dění. Vhodné je motivovat cílové skupiny k občanskému vzdělávání a zájmu o politiku. (Např.: Jak dodržel své předvolební sliby tvůj politik, kterému jsi dal hlas? Zeptej se ho! Organizace XY Ti ukáže, jak na to.) Lexikum doporučuji přizpůsobit středoškolsky vzdělanému člověku, který se o tato témata běžně příliš nezajímá.

- **Lidská práva, rovné zacházení a potírání diskriminace**

Shrnutí situace: Lidskoprávní problematika se – a zejména ve strukturálně postižených regionech - resp. v určitém segmentu společnosti, smrškla na témata spojená se sociálním vyloučením a romským etnikem. Značný podíl na tomto stavu mají politici a média. Z výzkumů vyplývá, že více než 55 % populace je přesvědčeno, že je s lidmi zacházeno rovnoprávně, 71 % si myslí, že jsou v ČR respektována lidská práva. Zároveň si je většina společnosti vědoma toho, že např. Romové mají ztížený přístup ke vzdělání, bydlení, lékařské péči apod.

Obecné doporučení: Klíčové sdělení: Nerozlišujeme lidi podle barvy kůže, vyznání či politických názorů. Všichni máme červenou krev a nazí jsme přišli na svět. Lidská práva jsou i tvoje práva. Chtěl bys být v kůži toho, komu jsou upírána?

Doporučujeme problematiku lidských práv, rovného zacházení a potírání diskriminace řádně vysvětlovat (optimálně na příkladech) a zmiňovat je v širokém kontextu; například dodržování lidských práv v nemocnicích a sociálních

zařízeních (pro seniory, zdravotně postižené apod.). Rovněž je potřeba mít připravené argumenty na nejčastější komunikační fauly (např. na faul „berou obrovské dávky, nepracují“ lze v okamžité reakci odpovědět dotazem „Ty by ses chtěl narodit do sociálně znevýhodněné rodiny a žít jejich život? Myslíš, že si mohli vybrat?“ a posléze doplnit fakty a daty). S pojmem „menšina“ pracovat jak ve smyslu sociologickém, tak politologickém a kulturně-antropologickém. Lexikum přizpůsobit člověku se středním a nižším vzděláním a volit jednoduchý a nekomplikovaný styl sdělení. (např.: namísto „lidská práva“ volit srozumitelné parafráze – třeba „každý člověk na světě, tedy i ty, má právo..“)

- **Sociální spravedlnost a začleňování znevýhodněných skupin**

Shrnutí situace: Jak už bylo řečeno, sociální spravedlnost a začleňování znevýhodněných skupin se, nejen ve strukturálně postižených regionech, stává pravidelně rozbuškou všech veřejných diskusí, neboť termín „znevýhodněná skupina“ se stal synonymem pro problematickou část sociálně slabých osob bez potřebných společenských a osobnostních kompetencí. Pro majoritní společnost je v řadě lokalit soužití s těmito osobami natolik komplikované, omezující, frustrující a nekonečné, že se daří udržet sociální smír jen s obrovským úsilím a nejistým výsledkem. Těžko se příslušníkům majoritní části společnosti vysvětluje i fakt, že se nejedná o homogenní komunitu, ale o rozmanitou skupinu lidí s různými osudy a s různým potenciálem ke změně a že sousedské soužití narušuje jen pár extrémně asociálních jedinců. Zcela logicky pak majoritní společnost není schopna vnímat znevýhodněné skupiny v jiném kontextu. 72 % společnosti hodnotí soužití s Romy jako špatné, tento názor koreluje s úrovní vzdělání. Stejně tak tomu je v případě tolerance vůči vybraným skupinám obyvatel, například drogově závislým, psychicky nemocným, tělesně postiženým, osobám jiné barvy pleti apod.

Obecné doporučení: Klíčové sdělení: Nikdo si nevybírám, do jaké rodiny se narodím. „Většina“ je tvořena množstvím „menšin“. Každý člověk i každá z menšin má stejná práva zaručená Listinou základních práv a svobod.

V komunikaci na téma soužití s Romy ve strukturálně postižených regionech doporučujeme nepopírat negativní společenské jevy, kterými trpí majoritní společnost, vyjádřit pochopení pro majoritu, ale upozornit na to, že ne všichni jsou stejní a lidem, kteří o to stojí, je nutné nabídnout pomocnou ruku. Vhodné je pojmenovávat právě příčiny tohoto stavu (zanedbaná sociální politika, nedostatečná a neaktuální legislativa a neochota volených představitelů se téměř kritickou situací ve strukturálně postižených krajích zabývat). Je třeba hledat nová neotřelá synonyma a aktualizovat používané lexikum; např. místo „sociální spravedlnost“ volit opis „stejně spravedlivý přístup pro každého člověka“ apod. U komunikace o začleňování znevýhodněných skupin obyvatel konkretizovat pro představu příjemce sdělení, o jaké skupiny se může jednat (např. hendikepovaní atd.). Při komunikaci o začleňování sociálně slabých osob a/nebo romského etnika akcentovat přínos projektu pro majoritní společnost.

- **Genderová rovnost a genderově podmíněné násilí**

Shrnutí situace: Postavení žen a mužů v České republice stále není v mnoha ohledech rovné. Ženy se potýkají s diskriminací na základě pohlaví zejména v průběhu pracovního procesu. Nerovné postavení je podporováno i stále silnými genderovými stereotypy, podle kterých jsou ženám a mužům předurčeny určité role. Sdílení těchto hluboce zakořeněných schémat je v úzké vazbě na věk a vzdělání. Konzervativně nastavená společnost ve strukturálně postižených regionech, zvláště pak generace, které dospěly v období totality, vnímá jakékoliv změny v této oblasti velmi těžce. Toto se týká nejen postavení žen ve společnosti, ale například i LGBT komunity, přestože její situace se pomalu zlepšuje.

Obecné doporučení: Klíčové sdělení: Ženy a muži – jsme odlišní, ale máme stejná práva. Jak chceš, aby se měla tvoje dcera? Stejná pravidla pro všechny.

Genderovou rovnost jako téma doporučujeme komunikovat nejlépe na příkladech dobré praxe, zejména ze zahraničí (např.: firmu xy začala vést žena a nastala řada pozitivních změn). Opatrně volit slova, formy i komunikační kanály. Starším generacím přibližovat problematiku na příkladech jejich dětí a/nebo vnoučat (např.: co si přeješ pro své dítě / vnouče?) Mužům lze problematiku přiblížit např. vtipnou kampaní, v níž budou ženy zvýhodňovány na úkor mužů, případně si prohodí role. K toleranci LGBT komunity vést prostřednictvím příběhů a sdílení konkrétních lidských osudů.

- **Životní prostředí a klimatická změna**

Shrnutí situace: Změnu klimatu a zhoršující se životní prostředí považuje za fakt již naprostá většina společnosti (86 %) a 63 % dotazovaných se o tuto problematiku alespoň trochu zajímá. Zájem o problematiku klimatické změny roste s dosaženým vzděláním a s rostoucí spokojeností s vlastním životem. Vzhledem k uvedenému pak není překvapivé, že veřejnost ve strukturálně postižených regionech, zejména pak v Ústeckém kraji, projevuje o tuto problematiku nízký zájem. Na druhou stranu je třeba říci, že právě zde vzniklo z popudu místních obyvatel několik předních, velmi dobře fungujících českých NNO zaměřených na životní prostředí a ochranu přírody.

Obecné doporučení: Klíčové sdělení: Stav životního prostředí je alarmující, není čas na dlouhé rozhodování, v zájmu našich dětí/ budoucích generací je třeba okamžitě konat. Víš, co můžeš udělat pro ochranu životního prostředí ty sám?

Při komunikaci témat spojených se životním prostředím doporučujeme konkretizovat negativní dopady na život jedince (např.: „Takovýhle vzduch dýcháš v Ostravě“), porovnávat je se zbytkem republiky („A takovýhle dýchají v jižních Čechách) a podprahově vyvolávat v lidech touhu po změně („Proč bys na tom měl být hůř? Chtěj změnu!“). Rovněž je potřeba zvýrazňovat hledisko odkazu budoucím generacím („Chceš, aby to tady za pár let vypadalo jako na Marsu / aby v tomhle žily Tvoje děti /vnoučata?“) Klimatická změna je lidem s nižším vzděláním snad i známý, ale naprosto abstraktní pojem. V první řadě je třeba vysvětlovat, nejlépe opět na příkladech. Protože řada projektů / opatření může být spojena s určitým diskomfortem, resp. odepření si zažitého standardu (např. cestování letadlem, změna životních návyků, změna stravování), bude třeba volit emočně zabarvenější obsah i formy sdělení, abychom příjemcům grantu pomohli dosáhnout kýžené změny chování veřejnosti.